

BJØRNETJENESTEN

115 år i røg og damp med SS Bjørn

December 2023

www.ss-bjoern.dk

Formanden har ordet

Den 14.9 holdt Søfartsstyrelsen synsrapport på S/S Bjørn. Bortset fra nogle småting har det hele været Ok. Der er ikke krav om efterkontrol.

I september købte vi kul. Fordi vi står foran vinteren købte vi kun et halvt læs. Igen var vores tyske leverandør billigst.

Ved bestyrelsesmødet den 26.9 skiftede Peter Koefoed fra suppleant til bestyrelsesmedlem for Stig Sune Andersen, søm strøg sejlene den 14/8.23. Bjørnebanden har stadig problemer med at fylde det hul op, som Stig efterlader.

Den 29.10. besøgte M/S Nordstjernen os på vej til værft i Stettin. Vi sejlede to ture med dem på Øresund. Rapport andetsteds i bladet.

Den 01.10 sejlede Bjørn til Gilleleje for at komme på bedding. En fin sejlads med tilfredse gæster. Ved den lejlighed blev skroget kontrolleret - Det viste ingen mangler, men vi konstaterede desværre havari i stævnørøret. Rapport andet steds i bladet.

Den 18.10 blev vores tidligere maskinchef Torkild Frank Olsen bisat fra Skovshoved kirke.

Vores skibsfører Ejvind Christensen er nu medlem af Vejle Festudvalg. Vi er igen inviteret til at deltage i Vejle Fjordfest 2024,

Formanden har ordet

Side 1

Stævnørøshavari

Side 2

En tur til Hamburg

Side 3

Julefrokost

Side 5

M/S Nordstjernen.

Side 6

Fra et jysk hotelværelse

Side 7

Bjørnetur i 2024?

Side 8

Besøg på Hundested Propeller?

Side 9

Frank Olsen in memori

Side 10

Vi har fået en gave

Side 11

Og så var der lige...

Side 12

og søger sponsorer for kul, ophold og forplejning.

Den 19.10 holdt vi det første møde med Skibsbevaringsfornden angående S/S Bjørns stævnørshavari.

Reparationsomkostningerne overstiger voldsomt vore finanser, og vi har søgt hjælp hos fondene.

I oktober og november var der løbende kontakter mellem S/S Bjørn, Skibsbevaringsfonden, Brdr. Petersen A/S, Gilleleje Bådebyggeri og Hundested propeller A/S. S/S Bjørn blev godt hjulpet af vores gamle medlem Knud Wagner.

Vores sidste sæsons indtjening var tilfredsstillende. Selvom søndagssejladserne fra Helsingør ikke dækker omkostningerne, har vi jo gratis havneplads, og det skal vi modregne. Det gik strålende med vores chartersejladser, Vi har aldrig haft så stor en omsætning før. Det må vi satse på i fremtiden.

Problemet er stadig at vi mangler mandskab. Vi skal hverve arbejdende medlemmer med de nødvendige certifikater.

Jochen Vom braucke

Stævnørshavari.

Ved dette års bedding - ophold for syn af S/S Bjørn for Søfartsstyrelsen, blev det uventet konstateret, at skibets stævnørlejer havde løsnet sig og roterede rundt med skibets skrueaksel. Manglende smøring kan evt. være årsag til fejlen.

Mellemaksel og 1. del af akslen måtte demonteres, før skrueakslen kunne fjernes ud gennem maskinrummet. Akselen blev sidst renoveret i 90'erne af Orlovsværftet og

forsynet med et 800mm langt stævnør af kunststof. Skrueakslen blev bragt til "Hundested Propeller" til afdrejning af lejesæderne. Her konstaterede man, at akslen under lejesæderne var sprøjtetøbt med hårdtmetal, som nu løsenede sig fra underlaget.

Skrueakslen måles i drejebænken

Ved besøg i Gilleleje og Hundested blev besluttet:

- 1) Tanken for stævnørsoliesmøring skal placeres så højt som muligt over vandoverfladen.
- 2) Hårdtmetal sprøjtetøbning bliver fjernet af "hundested Propeller" og de nye lejer -bronze/Hvidmetal bliver tilpasset den nye akseldiameter og udstyret med smøreriller. Det bagerste leje skal have en længde på 510 mm og det inderste en længde på 210 mm. Disse mål svarer til lejerne i "Hundested stævn type VP 11" .
- 3) Forventet leveringstid ca.4 uger.

Vi håber på finansiell hjælp fra relevante fonde.

Jochen Vom braucke

En tur til Hamburg.

Midt i september var vi otte bjørne der mødtes under uret på Københavns Hovedbanegård en tidlig tirsdag morgen. Udrustet med pladsbilletter, og lidt, men ikke for meget, proviant, fandt vi det direkte tog til Hamburg. Fire timer senere var vi på Hamburg Hauptbahnhof. Vi havde bestilt værelser på A&O hotel Hamburg Hauptbahnhof, som vel måtte ligge lige ved stationen. Det lå dog ikke lige ved, men en pæn gåtur væk. Navnet tjener vel til at få togrejsende gæster. Det bedste ved hotellet var morgenmaden. Den var god og rigelig. Værelserne til gengæld var temmelig små, og de andre gæster var hovedsagelig meget unge folk og skoleklasser på udflugt i Hamburg. Men morgenmaden var god! Eftermiddagen blev brugt til at finde et sted til frokost. Igen langt at gå, og derefter

Frokost i Hamburg

Besøg på Søfartsmuseet, hvis man da ikke foretrak at holde sig i nabolaget af stationen. Søfartsmuseet er enormt. Ligger i et gammelt pakhus på 9 etager. Stort nok til en hel eftermiddag med mere. Men lidt uoverskueligt. Kan dog bestemt anbefales. Mogens havde bag stationen fundet et sted der hed "Chaplin", så der skulle vi mødes om aftenen. Ingen, heller ikke Mogens, kunne imidlertid finde vejen dertil, så vi spiste aftensmad et sted Jørgen Arildsø kender. God traditionel tysk mad hos AF Nagel. Fint hyggeligt sted, lige bag

Nagel

stationen. Senere fandt vi Mogens igen til en enkelt fælles øl.

Næste morgen skulle vi være på den centrale busterminal kl. 8. Her holdt der seks turistbusser, der alle skulle til Rendsburg med passagerer til Cap San Diego, som vi skulle sejle med gennem Kielerkanalen, gennem sluserne ved Brunsbüttel og videre op ad Elben til Hamburg. Cap San Diego ligger normalt fast som museumsskib i Hamburg havn.

Venter på at komme ombord i Rendsburg

Ca. 20 dage om året forlader det sin faste plads og sejler forskellige ture i omegnen. Skibet er meget stort og det var godt. Der var omkring 500 passagerer med på turen, men man følte ikke der var trængsel. Der var adgang overalt. I maskinen. På broen. I skrueakselkanalen (50 meter) og i lastrummet. Ved ombordstigning fik alle en kaffekop (Cup San Diego) udleveret til kaffebrug undervejs, og efter. Der var 5 steder man kunne få fadøl ombord. Med i prisen var også velkomstsnek, kage til kaffen og udmærket middagsmad. Vi lagde fra land kl. 9.30 og var først i Hamburg omkring kl. 22. Vejret var fint og lunt turen føltes bestemt ikke for lang. Skibet havde

følgeskab af en slæbebåd fra Kiel gennem Kielerkanalen. I Elben blev den skiftet ud med en fra Hamburg. Sejlturen gennem kanalen var meget smuk, og i Elben hvor farten blev sat op begyndte det at mørkne, så vi kom frem til lysene i Hamburg i mørke. At få lov at gå rundt overalt på det store skib

Vores medfølgende slæbebåd

og snakke med besætningen var spændende, Hvis man ikke tidligere har været til søs, er maskinrummets katadral størrelse, overvældende. Fremme i Hamburg var alle trætte, også fordi der var 5 barer på skibet og 14 timers sejlad. Så vi tog u-bahn til stationen. Nog enkelte ville have lidt aftensmad. Resten gik så direkte til hotellet som det lod sig gøre. Onsdag skulle vi med toget til København 12-53. Efter lidt forvirring over fra hvilket spor toget gik,

kom alle ombord og fandt deres pladser.

Det gik fint for de første fem, for der passede datoen. Pladsbilletten for de sidste tre af os viste sig først Tirsdag være gyldig til toget ugen efter. Heldigvis sad der to uden pladsreservation på to af pladserne, og de forsvandt, mens vi endnu var i god tro om vores billets gyldighed. På den sidste

plads sad der en, som også havde pladsreservation, så der måtte vi bøje os. Det løstes ved at passageren på sædet bagved havde to billetter og kun skulle bruge sin egen. Så alt gik op i en højere enhed. Da billetøren kom, konstaterede han

Reservepropel

En velvoksen skrueaksel

blot forkert dato og klippede billetterne. Han havde prøvet dette mange gange før. Hjemme torsdag aften var alle trætte, men enige om at dette havde været en god oplevelse.

Skal vi lave noget tilsvarende under en eller anden form en anden gang?

Lidt filosofiske visdomsord om dampens kredsløb i S/S Bjørn, fra Carsten Johnsen:

Af vand er du kommet.

Til vand skal du blive.

Af vand skal du atter genopstå.

Kære Bjørne

30.10.2023

Det er længe siden vi har haft noget socialt samvær i Bjørnebanden, af rigtig mange årsager, men det er jo vigtigt at have for foreningen.

Så i år vil vi forsøge at holde julefrokosten lidt anderledes, idet vi hermed inviterer jer (Koner er velkomne) til et frokostarrangement

Tirsdag den 12.december kl. 13.. - 18.00
På Strandborg, Strandgade 67, 3000 Helsingør

Det er lige overfor Kulturstationen, som igen er lige over for togstationen. Tilmelding skal ske til Lise (pufferlise@mail.dk) senest tirsdag den 5. december (På denne måde, fordi så få kommer i remisen, mens Bjørn er i Gilleleje)

Vi får 3 stykker mad. 3 øl og to snaps (! Øl + en snaps kan veksles til en lille flaske vin.
Pris kr.200,00, som bedes indbetalt til reg.nr. 0542- konto 0000 430 307 (Lise)MS
Nordstjernen

Vi håber at se rigtig mange bjørne til en hyggelig eftermiddag sammen.

Mange hilsener
PR udvalget.

MS Nordstjernen

M/S Nordstjernen er opkaldt efter Nordstjernen - eller Stella Polaris - der er berømt for at hjælpe søfarende med at finde vej hjem og vikingerne til at navigere mod nord.

M/S Nordstjernen, der blev bygget til kystrejseflåden i 1956, gennemgik en omfattende modernisering i 2000 og 2013 til eksklusiv sejlads i det arktiske område. Nu sejler skibet i farvandene omkring Svalbard, hvor eventyrlystne rejsende kan se den magiske øgruppes vidundere.

På trods af moderniseringen har hun bevaret den sjæl, man kan finde på et gammelt atlantehavsskib. Hun er restaureret til sin tidligere pragt med ny messing, klassisk træinteriør og al den originale kunst.

Indenfor finder man restaurant og bar, café, panoramalounge og bibliotek. Meget af det udvendige dæk er overdækket, så selv i dårligt vejr kan man komme tæt på Antarktis' uberørte natur.

M/S Nordstjernen har både indvendige og udvendige kahytter, hvoraf størstedelen har over- og underkøjer, og nogle har eget badeværelse. I alle rum og på alle dækoverflader er der anvendt gammelt smukt træ.

Skibet kom til Helsingør 29 september og mange af gæsterne ville gerne sejle en tur med SS Bjørn.

Der blev aftalt to ture og aldrig har der været så mange store fotoapparater med ombord på SS Bjørn. Vejret var fint på begge ture.

M/S Nordstjernen i Helsingør

De fleste passagerer var tyske, men et par enkelte danskere var også med. En del havde været med hele ugen, fra Svalbard til Helsingør.

Det var ikke meget vi kunne sælge til dem ombord, da de færreste havde danske penge, og mobilepay kun virker med danske kroner.

Efter den anden tur fortsatte Nordstjernen Gdansk, hvor det skulle på det årlige værftseftersyn. Nordstjernen har som Bjørn ingen moderne ting som bovpropeller. Kaptajnen havde gerne set at Bjørn trak den ud fra kajen. Desværre måtte vi afslå, da vi var usikre på om vores forsikring ville dække.

Nordstjernen har iøvrigt et søsterskib, Finnmarken, der idag er taget på land i Stokmarknes i Nordnorge som museumsskib. Hvis man har lyst kan det iøvrigt købes for 4199kr. i Ølstykke. Modellen er 1356cm. stort.

Hvad man kan finde på væggen på et hotelværelse i det jyske

Nis-Peters barnebarn spottede dette billede i Sæby.

På bagsiden af billedet var følgende tekst.

Bl.a. at kunstneren hedder Wilh. Albrechtsen og er fra Randers. Og at maleriet er fra 1947.

Wilh. Albrechtsen, Randers, født 1. december 1915, død 21. august 1979. Få kunstnere har som han bevaret tilknytningen og kærligheden til fødebyen. Det var derfor naturligt, at hans debut i 1945 fandt sted i Randers, og herefter fulgte nogle travle år: seperatudstilling i 1946, studieophold i Paris i 1947 og 1948, hvor han finansierede rejsen ved at sætte sig selv på aktier og arbejdede på Academic de Julian og La Grande Jaumiere. Efter hjemkomsten fulgte en ny seperatudstilling i Randers bl.a. med aktionerbilleder, i 1949 forårsudstillingen i København og samme år udstillinger i Randers og Oslo sammen med vennen Sven Dalsgård efter at de to havde startet et keramisk værksted. Samme år rejste Wilh. Albrechtsen til Vallauris i Sydfrankrig for at arbejde og udstille keramik, bl.a. sammen med Picasso, udstillede keramik i Randers sammen med Sven Dalsgård og havde keramiske arbejder med på Kunsternes Efterårsudstilling. I årene 1950 og 1952 udstillede han malerier og skulpturer på Kunsternes Påskeudstilling og havde i 1952 endnu en seperatudstilling i Randers med malerier, skulpturer og keramik. 1952 var også året, hvor de to kunstner-venner skabte debat og verdensomspændende omtale, da de til Randers by's 650 års jubilæum rejste Randers-pigen på en ø i Gudenåen.

I årene derefter havde Wilh. Albrechtsen flere mindre udstillinger, men det kunstneriske arbejde fik mere og mere karakter af hobby og fritidsinteresse, mens han helligede sig sit arbejde som erhvervsvejleder. Han slap dog aldrig sine kunstneriske aktiviteter og var fortsat produktiv, ligesom han gennem 25 år underviste på aftenskole i maling og keramik.

Kort før sin pludselige død under en ferietur i det Frankrig, han elskede så højt og havde gæstet, beskrevet og skildret så varmt under sine talrige rejser rundt i Europa, havde han trukket sig tilbage af helbredshensyn. Han ville nu påny helt hellige sig arbejdet med pensel og lærred, skulpturer og ler, men nåede kun at udarbejde en række skitser og fuldføre ganske få værker, før sin pludselige død.

Denne gang er det „Bjørn“, der har stået model til serien af gamle Randers-motiver, og det er tænkt som en hilsen til den 72-årige, der netop i slutningen af 1980 gjorde det sidste stykke arbejde for Randers kommune ved udlægningen af et nyt internationalt bøjeselement på vandvejen til Randers.

Billedet er malet af Wilh. Albrechtsen i 1947 og motivet viser „Bjørn“ i færd med at bryde isen omtrent ud for Randers Roklub.

Bjørn er bygget på G. Seebech AG-værftet i Bremerhaven som nybygning nr. 283 i 1909, og den kostede dengang den nette sum af godt 120.000 kroner. Et beløb, der dykkede dybt i kommunkassen. „Bjørn“ er på 135 bruttoregister tons og var oprindeligt bygget både til bugsering, isbrydning og personsejlsads, men i 1920, hvor der kom ændrede regler for sikkerhedsudstyr til passagerbåde, gik den udelukkende over til at blive anvendt til bugsering og isbrydning. De gamle dampkedler, der oprindeligt var kulfyrede, yder stadig en 500-550 HK og båden skyder en topfart på 10 knob, hvilket ikke er imponerende set med en moderne målestok. Til gengæld er den uhyre sejtrækkende, og det var ikke ualmindeligt at se den bugserer 6-7 sejlskibe fra Fjordens mund til Randers havn og retur, da de sejlførende skibe ikke havde mulighed for at krydse op gennem det smalle fjordløb.

Det gamle maskineri ligger stadig i „Bjørn“, men fyringen foregår i dag med olie, og hvad skibet ikke klarer i fart, tærer det til gengæld i olie: 125 til 150 liter i timen.

„Bjørn“ har til tider haft en bevæget tilværelse - f.eks. da det blev bortført af de tyske besættelsestropper en af de sidste dage inden kapitulationen. Undervejs til Sjællands Odde blev det angrebet fra luften og fik en granat foroven, hvorefter det returnerede til Århus. I dag er der kun den gamle skibsklokke tilbage i Randers, mens Bjørn selv befinder sig i „Foreningen til Gamle Skibes Bevarelse“ varetægt med hjemsted i Helsingør.

Foreningen købte „Bjørn“ for 72 kroner - én krone for hvert år, den er gammel - men vi har stadig mulighed for at se gamle „Bjørn“ i de hjemlige farvande. I første omgang i hvert tilfælde frem til 1985. Hvad der herefter sker, får tiden vise.

„Bjørn“ er i dag erstattet af en ny slæbebåd, „Jens Ove“, der i alle henseender er helt up-to-date. Det kunne være sjovt at se, hvordan den ser ud om andre 72 år.

Nu er det bare med at få hende hjem til Øresundsakvariet

Skal vi lave en Bjørnetur i 2024?

Vi var jo nogle stykker der var i Hamburg for at sejle med Cap San Diego i september.

Vi tænker på om vi kunne lave noget tilsvarende i 2024. Helt konkret kunne vi tage til Lauenburg, 50 km. Fra Hamburg.

Her ligger den gamle kulfyrede hjuldampers "Kaiser Wilhelm", som sejler forskellige ture på Elben. Det mest spændende for os vil være en dagtur til Hamburg og retur. Man lægger ikke til i Hamburg, men får turen gennem adskillige sluser før vi kommer til Hamburg Havn med sejlads rundt i havnen, hvor vi kan se de forskellige gamle skibe. Rickmar, Peking med flere.

Vi kan f.eks overnatte på "Altes Schifferhaus" der ligger i den gamle del af Lauenburg, tæt hvor Kaiser Wilhelm sejler fra. Hvis der er stemning for arrangementet, vil vi

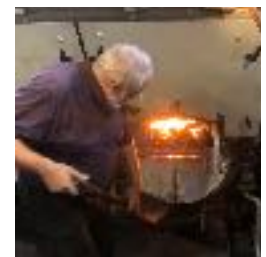
undersøge om vi kan få en del af udgifterne dækket af en fond der gerne vil give folk der bruger deres fritid på at holde en gammel damper sejlede, en god oplevelse.

Her ses Kaiser Wilhelm i Lauenburg

Dampmaskinen

Fyrbøder

Besøg på Hundested Propeller?

I den sidste måneds tid har Bjørns skrueaksel befundet sig på virksomheden "Hundested Propeller", hvor også de nye lejer er støbt. Da vi var på fabrikken spurgte en medarbejder om vi kunne være interesseret i at besøge fabrikken. Det vil jeg mene at vi i høj grad er. Jeg har derfor aftalt med dem at vi kan lave et virksomhedsbesøg på omkring en times varighed sidst i januar måned, hvor de vil være igang med nogle store opgaver, så der vil være noget spændende at se.

Er der interesse for det vender vi tilbage først i det nye år. Vi kan evt. kombinere med en frokost på havnen i Hundested.

Og her er de så: Bjørns nye skrueaksellejer, dagen efter de var støbt.

Propeller, fremstillet i Hundested

Propellerhus

Frank Olsen

Erik Lindelof skriver om Frank Olsen, eller Torkild Frank. Vores mangeårige maskinmester.

Frank Olsen in memori

Frank Olsen har jeg kendt hinanden i mange år, før jeg blev pensioneret kendte jeg ham fra et rederi, som jeg havde flere kontakter til.

Jeg begyndte i Bjørn i sommeren 2005. Pludselig en dag nede på kajen i Helsingør dukkede Frank Olsen op, og vi fik sludret om gamle dage, og hermed meldte han sig ind i vores forening.

På et tidspunkt snakkede vi i om vore oplevelser i livet, pludselig kom jeg i tanke

om, at jeg har en fætter som sejlede som kaptajn i Franks rederi. Frank arbejdede på kontoret i rederiet i København. Min fætter sejlede som kaptajn, på et tidspunkt tog min fætter en nybygning ud fra Frederikshavn. Han sejlede på en af turene med papir fra syd Amerika til New Orleans. På vej nord på, fik skibet en lækage i en af lasterne, og når man sejler med papir sætter papiret sig fast i sugerøret i lænsebrønden, hermed kan der ikke suges vand fra lasten. Vandet blev ved at trænge ind i lasten og tilsidst måtte de åbne en af lugerne og skovle papiret ud af lasten, papiret vokser, når det bliver vådt. Imedens sejlede de så hurtigt de kunne ind mod nærmeste land, så de måske kunne sætte skibet på grund. Det lykkedes ikke, til sidst sank skibet og alle redede sig og kom ombord på et norsk fartøj. Min fætter og Frank Olsen havde under de sidste timer samtale med hinanden og da der til sidst ikke var forbindelse til skibet, blev Frank Olsen klar over, nu var skibet gået til bunds. Min fætter lever i dag i sit bedste velgående i Houston i U.S.A.

Æret været Frank Olsens minde

Erik Lindelof

Vi har fået en gave

Vores formand, Jochen, har fået en mail fra Ulf Andersen i Værløse, om vi ville overtage en model af S/S Bjørn.

Jeg kørte til Værløse med en flaske rødvin og tilbud om en fri tur til sommer.

Sammen med modellen fik jeg flere numre af Dansk Veteranskibsklubs medlemsblad fra 1994 og 1999, samt adskillige gamle

papirer fra den tid. Det viser sig at Ulf Andersen er søn af Ulla Andersen, daværende kasserer i foreningen.

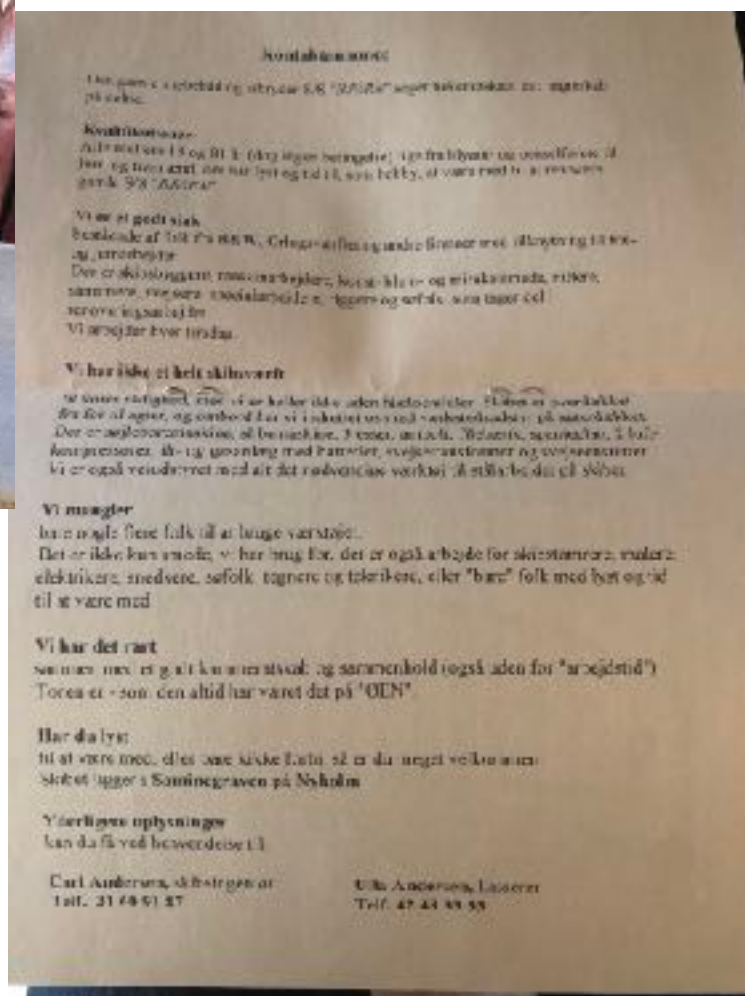
Modellen er rigtig fin, og monteret i en glasmontre. Man kan se den på et billede i bladet fra december 1994, med billedteksten: "Sådan bliver S/S Bjørn efter renovering". Hvem der har bygget modellen melder historien ikke noget om.

Jan Petersen

Bjørn i montre

Kontaktannonce fra en gammel pjece

Og så var der også lige

Søren Silds 75 års fødselsdag søndag den 26/11, i Smedenes Hus.

Vi var omkring 45 mennesker, heraf sådan noget som 15 fra bjørnebanden, og 5 børn.

Vi fik sild (selvfølgelig) skipperlavskovs, ost og kaffe. Og lige tilpas med øl og brændevin, og harmonikamusik.

En meget hyggelig eftermiddag. Tak og tillykke til Søren Sild for arrangementet.

Jan Petersen

Husk at du kan læse mere om arbejdet i remisen og på Bjørn på hjemmesiden og på Facebook.